

Πρότυπο Πειραματικό Γενικό Λύκειο Πανεπιστημίου Κρήτης

Σχολικό Έτος 2012-2013

«ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ: ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ»

Τίτλος Ερευνητικής Έκθεσης:

«ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ»

Ονόματα Μαθητών:

Ιωάννα Παντελιδάκη
Μυρτώ Σαλβαράκη
Κλειώ Σαμιώτη
Μαρία Σταυρουλάκη
Γιάννης Τσαπακίδης

Υπεύθυνη Καθηγήτρια: Αναστασία Δεικτάκη, Κοινωνιολόγος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ:

2. ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ/ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

- 2.1. Έννοια / περιεχόμενο / διακρίσεις του δικαιώματος της ισότητας
- 2.2. Ιστορικό της εξέλιξής του
- 2.3. Νομική Κατοχύρωση-Διεθνείς συμβάσεις & άρθρα στο Ελληνικό Σύνταγμα
- 2.4. Περιπτώσεις καταπάτησης του δικαιώματος της ισότητας
- 2.5. Οργανισμοί που προστατεύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ:

3. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

- 3.1. Ερευνητικά Ερωτήματα - Μεθοδολογία/Τεχνική που χρησιμοποιήθηκε
- 3.2. Αποτελέσματα της έρευνας

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

5. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ- ΔΥΚΤΙΟΓΡΑΦΙΑ

6. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα ανθρώπινα δικαιώματα, οι βασικές ελευθερίες που δικαιούνται οι άνθρωποι παγκοσμίως, αποτελούν το θεμέλιο της δημοκρατίας, της δικαιοσύνης και της ειρήνης. Πολλές φορές η παραβίασή τους έχει οδηγήσει σε πράξεις βίας, αναταραχής και σύγκρουσης και έχει εξεγείρει ανθρώπινες συνειδήσεις ώστε ν' αναζητηθούν τρόποι προστασίας τους. Οι σχέσεις των ανθρώπων και των εθνών πρέπει να βασίζονται στον αμοιβαίο σεβασμό και είναι απόλυτη ανάγκη να διατηρείται η ελευθερία, η αξιοπρέπεια και η ισότητα απέναντι στους γραπτούς αλλά και στους νόμους της ηθικής.

Η ιδέα της ελευθερίας και της ισονομίας, που σήμαναν και την πρόοδο της ανθρωπότητας, καλλιεργήθηκαν αιώνες πριν από τη γέννηση του Χριστού ενώ ο πρώτος «χάρτης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων» δημιουργήθηκε στα βάθη της ιστορίας για να περάσει από διάφορα στάδια και να αποτυπωθεί, μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, σε μια Οικουμενική Διακήρυξη με τριάντα δικαιώματα.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η αναζήτηση πηγών που αναφέρονται στην ισότητα των ατόμων, στην ιστορική εξέλιξη των αρχών και των αξιών της δικαιοσύνης και της ίσης μεταχείρισης των ανθρώπων και στη διαπίστωση της εφαρμογής τους ή όχι, τόσο στη χώρα μας όσο και στον υπόλοιπο κόσμο.

Πέρα από τη χρήση ποικίλων βιβλιογραφικών πηγών, έντυπων και ηλεκτρονικών, σημαντική θεωρείται και η συμπλήρωση συγκεκριμένου ερωτηματολογίου, με παράλληλη συνέντευξη, όπου καταγράφεται η προσωπική εμπειρία και οι σκέψεις ανθρώπων που για λόγους οικονομικούς ή πολιτικούς βρέθηκαν μακριά από την πατρίδα τους, αναζητώντας μια καλύτερη ζωή στην Ελλάδα.

Στο πρώτο μέρος της εργασίας μας θα επιχειρήσουμε μια **θεωρητική προσέγγιση** του θέματος, θα αναφερθούμε στην έννοια και το περιεχόμενο της ισότητας και θα ακολουθήσουμε την πορεία της στο χρόνο, μέσα από τις Διεθνείς Διακηρύξεις και τα άρθρα στο Ελληνικό Σύνταγμα που αναφέρονται ρητά σ' αυτήν.

Στο δεύτερο μέρος θα καταπιαστούμε με την **έρευνα** του θέματος, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο των ερωτήσεων και την καταγραφή των απαντήσεων από μετανάστες μικρής ηλικίας, που ζουν στον τόπο μας ύστερα από επιλογή των γονιών τους.

Η διερεύνηση ενός τόσο σημαντικού θέματος αποτελεί πρόκληση για μας, αν και γνωρίζουμε ότι δεν είναι δυνατό να εξαντληθεί στην παρούσα εργασία. Ελπίζουμε όμως οι πληροφορίες που θα καταγράψουμε και τα μηνύματα που θα δοθούν να συμβάλουν στην κατανόηση της αξίας και του σεβασμού της ύπαρξης όλων των ανθρώπων.

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ:

2. ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ / ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

2.1. Έννοια- περιεχόμενο- διακρίσεις του δικαιώματος της ισότητας

Έννοια - Περιεχόμενο: Στον καθημερινό λόγο, η ισότητα [equality] αναφέρεται στην ιδέα της ίσης μεταχείρισης των ατόμων. Στις ανθρωπιστικές επιστήμες, η ισότητα μπορεί επίσης να αναφέρεται στην πολιτική αρχή του εξισωτισμού [egalitarianism], που προέρχεται από την Γαλλική λέξη egal που θα πει «ίσος», και υποστηρίζει ότι όλοι οι άνθρωποι θα πρέπει να αντιμετωπίζονται ως ίσοι μεταξύ τους και να έχουν ίσα πολιτικά, οικονομικά, κοινωνικά και αστικά δικαιώματα. Συνήθως η πολιτική αυτή θέση περιορίζει την ισότητα στους παραπάνω τομείς και δεν την επεκτείνει σε κάθε δυνατή πτυχή της ατομικής διαφορετικότητας.

Επιπλέον, η ισότητα, ως πιο γενικευμένη έννοια, μπορεί να αναφέρεται στην ισότητα έναντι των νόμων [equality before the law], την ισότητα των ευκαιριών [equal opportunity], την ισότητα ανάμεσα στα κοινωνικά φύλα [gender equality], την φυλετική ισότητα [racial equality] και την κοινωνική ισότητα [social equality]. Η **ισότητα ως προς τους νόμους** είναι η αρχή ότι κάθε άτομο υπόκειται στους ίδιους νόμους και κανένα άτομο ή ομάδα δεν έχει ιδιαίτερα νομικά προνόμια. Καμία κοινωνική τάξη, για παράδειγμα, δεν δικαιούται να εφαρμόζει ξεχωριστές νομικές πρακτικές. Η **ισότητα ευκαιριών** είναι μία αρχή που μπορεί να λάβει διαφορετικούς ορισμούς. Μερικοί την χρησιμοποιούν ως όρο περιγραφικό ενός συγκεκριμένου κοινωνικού περιβάλλοντος, στο πλαίσιο του οποίου τα άτομα δεν αποκλείονται λόγω φυσικών χαρακτηριστικών από κοινωνικές διαδικασίες όπως η εκπαίδευση, η εργασία, η υγεία. Η **ισότητα των φύλων** είναι ένας στόχος που προκύπτει από την διαπίστωση ότι υπάρχουν πολλές μορφές ανισοτήτων μεταξύ των φύλων στις σύγχρονες κοινωνίες. Πολλοί διεθνείς οργανισμοί ορίζουν την ισότητα των φύλων σε σχέση με την οικονομική ανάπτυξη και τα ανθρώπινα δικαιώματα και ιδιαίτερα τα δικαιώματα των γυναικών. Ο Ο.Η.Ε., για παράδειγμα, στο πρόγραμμα για τον περιορισμό της φτώχειας σε όλο τον κόσμο (σχεδιασμός των Ηνωμένων Εθνών για την Χιλιετιρίδα με στόχο το τέλος της παγκόσμιας φτώχειας μέχρι το 2015) ορίζει ότι, αν δεν δοθούν ίσα δικαιώματα σε γυναίκες και άνδρες καμία κοινωνία δεν θα μπορέσει να αναπτυχθεί με αξιόπιστο τρόπο.^[1] Η **φυλετική ισότητα** αναφέρεται στην ίση μεταχείριση ατόμων από διαφορετικές φυλές. Πρόκειται για την θέση που απορρίπτει την παλαιότερη ιδέα ότι οι πολιτισμικές διαφορές που υφίστανται ανάμεσα σε διαφορετικές φυλετικές ομάδες μπορούν να εξηγηθούν αποκλειστικά με

αναφορά σε γενετικές διαφορές και ότι οι κοινωνικές διαφορές μεταξύ των ποικίλων εθνοτικών ομάδων είναι στην ουσία τους γενετικές διαφορές. Τέλος, η **κοινωνική ισότητα** είναι μια κοινωνική συνθήκη η οποία απαιτεί την ακύρωση εκείνων των νομικών διατάξεων μιας συγκεκριμένης κοινωνίας, οι οποίες διαχωρίζουν τα άτομα σε κοινωνικά περιθώρια (κοινωνικές τάξεις, κάστες, κ.τ.λ.). Απορρίπτει, επίσης, ως μη δικαιολογημένες τις διακρίσεις που σχετίζονται με την προσωπική ταυτότητα των ατόμων. Η αρχή της κοινωνικής ισότητας προτείνει ότι το κοινωνικό φύλο, η ηλικία, η καταγωγή, η γλώσσα, η θρησκεία, η υγεία, τα προσωπικά πιστεύω και οι ιδέες των ατόμων δεν πρέπει να καταλήγουν σε άνιση μεταχείρισή τους και δεν πρέπει να μειώνουν αδικαιολόγητα τις ευκαιρίες για βελτίωση της ζωής τους.

Ίσα δικαιώματα

Τα ίσα δικαιώματα συνήθως επιμερίζονται σε τρεις γενικές κατηγορίες:

- 1) Τα ανθρώπινα δικαιώματα, δηλαδή τα δικαιώματα που αφορούν από κοινού όλους τους ανθρώπους
- 2) Τα αστικά δικαιώματα, δηλαδή τα δικαιώματα που αφορούν από κοινού όλους τους υπηκόους ενός κράτους
- 3) Τα δικαιώματα των γυναικών, δηλαδή τα δικαιώματα που αφορούν τις σχέσεις μεταξύ γυναικών και ανδρών
 1. Η ισότητα των ανθρώπων έγκειται στο να ισχύουν για όλους, ανεξαρτήτως, τους ανθρώπους οι ίδιοι νόμοι που έχουν τεθεί
 2. Τα αστικά δικαιώματα είναι ένας όρος που διαχωρίζεται στις νομικές διατάξεις από τα ανθρώπινα δικαιώματα και τα φυσικά δικαιώματα. Τα αστικά δικαιώματα είναι δικαιώματα που αποδίδονται από τα κράτη στους υπηκόους τους, ενώ τα φυσικά ή ανθρώπινα δικαιώματα είναι δικαιώματα που αποδίδονται στα άτομα με την γέννησή τους.
 3. Τα δικαιώματα των γυναικών αναφέρονται σε ελευθερίες που οφείλουν να έχουν οι γυναίκες και τα κορίτσια όλων των ηλικιών, οι οποίες μπορεί μεν να είναι θεσμοθετημένες, αλλά αγνοούνται ή παραβλέπονται από τις νομικές διαδικασίες ή τις κατεστημένες συμπεριφορές σε μία συγκεκριμένη κοινωνία. Αυτές οι ελευθερίες έχουν ομαδοποιηθεί και διαφοροποιηθεί από την ευρύτερη έννοια των ανθρώπινων δικαιωμάτων, επειδή συχνά διαφέρουν από τις ελευθερίες που αναγνωρίζονται εκ γενετής στους άνδρες και στα αγόρια και, ακόμη, επειδή έχει διαπιστωθεί ότι υπάρχει μία παραδοσιακή προκατάληψη ενάντια στα δικαιώματα των γυναικών και των κοριτσιών. Ζητήματα που συχνά έχουν συνδεθεί με την έννοια των δικαιωμάτων των γυναικών συμπεριλαμβάνουν την ψήφο, την συμμετοχή στα

κοινά, την ίση αμοιβή, την σωματική αυτονομία, την περιουσία και την εκπαίδευση.

Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να απολαμβάνει όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα χωρίς διάκριση με κριτήριο τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου. Κάθε πρόσωπο έχει αξίωση αναγνώρισης της ισότητας ενώπιον του νόμου και ίσης προστασίας από τον νόμο, χωρίς να υφίσταται οποιαδήποτε από τις προαναφερθείσες διακρίσεις, ανεξαρτήτως εάν εξ αυτών επηρεάζεται ή όχι η ικανοποίηση ενός άλλου ανθρώπινου δικαιώματος. Ο νόμος πρέπει να απαγορεύει οποιαδήποτε διάκριση αυτού του είδους και να εγγυάται για όλους ίση και αποτελεσματική προστασία απέναντι σε κάθε τέτοια

Διακρίσεις: Συμβατικά, μπορούμε να διακρίνουμε τέσσερις τύπους ισότητας :

- (1) Την ισότητα μεταξύ προσώπων ή οντολογική ισότητα
- (2) Την ισότητα των ευκαιριών
 - (3) Την ισότητα των συνθηκών, όπου η νομοθεσία προσπαθεί να καταστήσει τις συνθήκες ζωής ίσες για όλους
 - (4) Την ισότητα του αποτελέσματος ή σκοπού
 - (1) Η οντολογική ισότητα συνήθως αναφέρεται στη θρησκευτική πίστη. Για παράδειγμα, ο Χριστιανισμός είναι μία θρησκεία που πιστεύει ότι όλοι οι άνθρωποι είναι ίσοι, επειδή έτσι τους έπλασε ο Θεός.
 - (2) Η ιδέα της ισότητας των ευκαιριών προήλθε από την Γαλλική Επανάσταση, σύμφωνα με την αρχή ότι όλες οι θέσεις στην κοινωνία πρέπει να είναι ανοικτές για όλους σε ένα ανταγωνιστικό σύστημα ανάλογα με την εκπαίδευση και τις ικανότητες που έχουν τα άτομα. Δηλαδή, αναλογικά, αν δούμε την κοινωνία σαν ένα ανταγωνιστικό διαγωνισμό, η αρχή της ισότητας των ευκαιριών προτείνει ότι όλα τα άτομα, ασχέτως φυλής, φύλου και ηλικίας έχουν το δικαίωμα να διαγωνιστούν.
 - (3) Αυτή η ισότητα πιστεύω ότι δεν μπορεί να γίνει εφικτή στις ημέρες μας . Π.χ. Αυτή η ισότητα προσπαθεί να δώσει σε όλα τα παιδιά ίσες ευκαιρίες στη μάθηση, ανεξάρτητα από τη θρησκεία τους, το χρώμα τους ή ακόμα και την οικονομική τους κατάσταση.
 - (4) Αφορά την ισότητα των ανθρώπων στο να έχουν ίδιους σκοπούς και να μπορούν να έχουν και ίδια αποτελέσματα.

Υπάρχουν πολλά είδη διάκρισης της ισότητας. Αυτό συμβαίνει επειδή παρατηρούνται διαφορές μεταξύ των ανθρώπων. Μερικές είναι:

➤ Ρατσισμός

- Μεταξύ φύλων
- Αλλόθρησκους
- Αλλοεθνείς
- Εξωτερικών χαρακτηριστικών
- Μεταξύ πλούτου
- Μεταξύ ανθρώπων με νοητικά προβλήματα

2.2 Ιστορικό της εξέλιξής του

Στην αρχαία Μεσοποταμία μαρτυρούνται από το 2350 Π.Κ.Χ. περίπου οι αρχαιότεροι νομικοί κώδικες οι οποίοι περιλάμβαναν σε κάποιο βαθμό την έννοια του δικαιώματος. Ο αρχαιότερος νομικός κώδικας που σώζεται ως σήμερα είναι ο νεοσουμερικός *Κώδικας του Ουρ-Ναμμού* (περ. 2050 Π.Κ.Χ.). Στη γνωστότερη σειρά νόμων, τον *Κώδικα του Χαμουραμπί* (περ. 1780 Π.Κ.Χ.), περιέχονται κανόνες —και ποινές σε περίπτωση παραβίασης των κανόνων— που ρυθμίζουν μια σειρά από ζητήματα όπως τα δικαιώματα των γυναικών, των παιδιών και των δούλων.^[3]

Στους προλόγους αυτών των κωδίκων γίνεται επίκληση στους Μεσοποτάμιους θεούς με σκοπό την θεϊκή επικύρωση. Η προέλευση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις κοινωνίες συχνά πήγαζε από θρησκευτικά ιερά κείμενα. Οι Βέδες, η Βίβλος, το Κοράνι και τα Ανάλεκτα του Κομφούκιου είναι μεταξύ των αρχαίων γραπτών πηγών που πραγματεύονται με ζητήματα όπως τα καθήκοντα, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του ατόμου. Παρόμοια, ποικίλες φιλοσοφικές ιδέες περιλάμβαναν αντιλήψεις που θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως ανθρώπινα δικαιώματα.

Αξιοσημείωτη θέση στο ιστορικό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων έχει ο *Κύλινδρος του Κύρου* του 539 Π.Κ.Χ., ο οποίος έχει περιγραφεί ως «η πρώτη διακήρυξη ανθρωπίνων δικαιωμάτων» της ιστορίας.^[4] Τα *Ηδικτα (Διατάγματα)* του αυτοκράτορα Ασόκα της Ινδίας (272-231 Π.Κ.Χ.) αποτελούν κοινωνικές και ηθικές εφαρμογές αρχών του Βουδισμού. Το *Σύνταγμα της Μεδίνας* του 622 Κ.Χ., το οποίο συντάχθηκε από τον Μωάμεθ, αποτέλεσε επίσημη συμφωνία μεταξύ των φυλών που ζούσαν στη Μεδίνα και περιλάμβανε Μουσουλμάνους, Εβραίους και παγανιστές.^[5] Η αγγλική *Magna Carta* του 1215 έπαιξε ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στην ιστορία της αγγλικής νομοθεσίας, αλλά και στη σύγχρονη διεθνή και συνταγματική νομοθεσία.

Η *Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη*, η οποία κυρώθηκε από την Γαλλική Εθνοσυνέλευση στις 26 Αυγούστου 1789.

Πολλοί από τους σύγχρονους νόμους και οι περισσότερες από τις σύγχρονες ερμηνείες περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων προέρχονται από την σχετικά πρόσφατη ιστορία. Η αγγλική *Διακήρυξη των Δικαιωμάτων* (Bill of Rights) του 1689 καθιστούσε παράνομες μια σειρά καταπιεστικών κρατικών ενεργειών στο Ηνωμένο Βασίλειο. Δύο σημαντικές επαναστάσεις έλαβαν χώρα κατά τη διάρκεια του 18ου αιώνα, η μία στις Ηνωμένες Πολιτείες το 1776 και η άλλη στη Γαλλία το 1789, οι οποίες οδήγησαν στην υιοθέτηση της *Διακήρυξης της Ανεξαρτησίας των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής* και της *Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη* αντίστοιχα, κατοχυρώνοντας ορισμένα βασικά δικαιώματα. Επιπρόσθετα, η *Διακήρυξη των Δικαιωμάτων της Βιρτζίνια* του 1776 καθιέρωσε κάποια θεμελιώδη δικαιώματα και ελευθερίες.

Ακολούθησε η πρόοδος στη φιλοσοφία περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων από φιλοσόφους όπως ο Αμερικανός Τόμας Πέιν, ο Άγγλος Τζον Στιούαρτ Μιλ και ο Γερμανός Γκέοργκ Χέγκελ κατά τη διάρκεια του 18ου και του 19ου αιώνα. Ο όρος «ανθρώπινα δικαιώματα» ήρθε σε ύπαρξη πιθανώς στην περίοδο μεταξύ του έργου *Δικαιώματα του Ανθρώπου* του Πέιν και των κειμένων του Γουίλιαμ Λόιντ Γκάρισον στην εφημερίδα *The Liberator* ο οποίος έγραψε ότι προσπαθούσε να στρατεύσει τους αναγνώστες του «στο μεγάλο αγώνα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων».^[6]

Στην Ελλάδα τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι κατοχυρωμένα σύμφωνα με το σύνταγμα (άρθρα 4 έως 25),^[7] αλλά και στο Αστικό Δίκαιο(άρθρα 281-286).

ΜΙΑ ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Ο Κύλινδρος του Κύρου (539 π.Χ.)

Το 539 π.Χ., τα στρατεύματα του Κύρου του Μεγάλου, του πρώτου βασιλιά της αρχαίας Περσίας, κατέκτησαν την πόλη της Βαβυλώνας. Αλλά οι επόμενες ενέργειές του ήταν αυτές που σήμαναν μια μεγάλη πρόοδο για τον Άνθρωπο. Ελευθέρωσε τους σκλάβους, διακήρυξε ότι όλοι οι άνθρωποι έχουν το δικαίωμα να επιλέγουν τη θρησκεία τους και εδραίωσε φυλετική ισότητα. Αυτές και άλλες αποφάσεις καταγράφηκαν σε ένα κύλινδρο από ψημένο πηλό στην Ακκαδική γλώσσα με σφηνοειδή γραφή.

Το αρχαίο αυτό αρχείο, γνωστό σήμερα ως Κύλινδρος του Κύρου, θεωρείται ως ο πρώτος χάρτης ανθρωπίνων δικαιωμάτων στον κόσμο. Έχει μεταφραστεί και στις έξι επίσημες γλώσσες των του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και οι διατάξεις του

προσομοιάζουν με τα τέσσερα πρώτα άρθρα της Οικουμενικής Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Η Εξαπλώση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Από τη Βαβυλώνα, η ιδέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων γρήγορα εξαπλώθηκε στην Ινδία, στην Ελλάδα και τελικά στη Ρώμη. Εκεί, προέκυψε η έννοια του «φυσικού νόμου», αφού παρατηρήθηκε το γεγονός ότι οι άνθρωποι τείνουν να ακολουθούν συγκεκριμένους άγραφους νόμους στη ζωή τους και το Ρωμαϊκό δίκαιο βασιζόταν σε ορθολογικές ιδέες που προέκυπταν από τη φύση των πραγμάτων.

Έγγραφα που αποδεικνύουν τα δικαιώματα του ατόμου, όπως η Μάγκνα Κάρτα (1215), Αναφορά Δικαίου (1628), το Σύνταγμα των ΗΠΑ (1787), η Γαλλική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη (1789) και η Διακήρυξη Δικαιωμάτων, των ΗΠΑ (1791) είναι οι γραπτοί πρόγονοι πολλών από τα σημερινά έγγραφα περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

2.3. Νομική Κατοχύρωση – Διεθνείς Διακηρήξεις και άρθρα στο Ελληνικό Σύνταγμα που κατοχυρώνουν την ισότητα

Οι πιο **σημαντικές εξελίξεις** στην ιδέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της ισότητας περιέλαβαν:

1215: Τη Μάγκνα Κάρτα – η οποία καθιέρωσε νέα δικαιώματα και κατέστησε το βασιλιά υποτελή στο νόμο.

1628: Η Αναφορά Δικαιώματος – το οποίο προέβαλε τα δικαιώματα και τις ελευθερίες του λαού.

1776: Η Διακήρυξη Ανεξαρτησίας των Ηνωμένων Πολιτειών – η οποία διακήρυξε το δικαίωμα στη ζωή, στην ελευθερία και στην επιδίωξη της ευτυχίας.

1789: Η Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη, – έγγραφο της Γαλλίας που καθιέρωσε το ότι όλοι οι πολίτες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου.

1948: Η Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων – το πρώτο καταστατικό που δηλώνει επίσημα τα τριάντα δικαιώματα που έχει κάθε άνθρωπος.

Η κατοχύρωση της Αρχής της Ισότητας ανδρών και γυναικών στο πλαίσιο του Διεθνούς Εργατικού Δικαίου

Η ισότητα, ως παγκόσμια αξία, η οποία προστατεύεται στο σκληρό πυρήνα των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων κάθε δημοκρατικής κοινωνίας, συνδέεται άρρηκτα με την αρχή της απαγόρευσης των διακρίσεων και αποτελεί έκφραση της αντίληψης ότι όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται ελεύθεροι και ίσοι σε αξιοπρέπεια και δικαιώματα, χωρίς καμία δυσμενή διάκριση και, κυρίως, χωρίς διάκριση φύλου. Αντιλήψεις σχετικές με δυσμενή διάκριση επικρατούσαν μέχρι τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, οπότε και έκαναν την εμφάνισή τους οι πρώτες Διεθνείς Συμβάσεις που ρύθμιζαν θέματα κατάργησης των διακρίσεων.

1945: Απαγόρευση διάκρισης λόγω φύλου (Καταστατικός Χάρτης του ΟΗΕ).

1948: Ισότητα των δικαιωμάτων ανδρών και γυναικών. Η νέα Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών υπό τη δυναμική προεδρία της Ελέανορ Ρούζβελτ, χήρας του προέδρου των Ηνωμένων Πολιτειών Φρανκλίνου Ρούζβελτ, υπερμάχου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και αντιπροσώπου των ΗΠΑ στον ΟΗΕ, ξεκίνησε την προπαρασκευή του εγγράφου που θα γινόταν η Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Η Διακήρυξη αυτή αποτέλεσε ένα διεθνές ιδανικό πρότυπο για όλες τις χώρες του κόσμου και χρησίμευσε ως πηγή έμπνευσης για την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, μία από τις πιο σημαντικές συμφωνίες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Τα δικαιώματα του ανθρώπου ενισχύθηκαν σημαντικά και προωθήθηκε η δημοκρατία και το κράτος δικαίου.

1957: Θεσμοθέτηση της αρχής της απαγόρευσης των διακρίσεων ως προς τις αμοιβές λόγω φύλου (Συνθήκη της Ρώμης).

1970 έως 1980: Έκδοση πέντε Οδηγιών για την ισότητα στην απασχόληση.

1992: Έκδοση έκτης Οδηγίας για την προστασία των εγκύων.

1996: Έκδοση έβδομης Οδηγίας για τις γονικές άδειες.

1999: Ενίσχυση της νομικής βάσης για την προώθηση των δικαιωμάτων των γυναικών, στο χώρο εργασίας και όχι μόνο (Συνθήκη του Άμστερνταμ).

2007: Διακήρυξη της επέκτασης της εφαρμογής της ισότητας των φύλων, εκτός από τον τομέα των αμοιβών και στους τομείς της εργασίας και της απασχόλησης (**Μεταρρυθμιστική Συνθήκη της Λισαβόνας**).

Η κατοχύρωση της αρχής της ισότητας στην Ελληνική έννομη τάξη

A. Η αρχή της ισότητας στο ελληνικό Σύνταγμα

1) Τι ορίζει το Σύνταγμα για την ισότητα;

Η ισότητα όλων των πολιτών διακηρύσσεται από το Σύνταγμα. Οι νόμοι, τα όργανα της διοίκησης και οι δικαστές πρέπει να αντιμετωπίζουν ισότιμα όλους τους πολίτες.

2) Ποιες είναι οι μορφές ισότητας που προβλέπονται από το ελληνικό Σύνταγμα

• **Ισότητα φύλων:** Το Σύνταγμα δεν εξασφαλίζει μόνο ίσες δυνατότητες στα δύο φύλα να αναπτύσσουν την προσωπικότητά τους, αλλά παίρνει και μέτρα για την κατάργηση τυχόν ανισοτήτων σε βάρος των γυναικών.

• **Ισότητα στην αμοιβή εργασίας** για όλους τους Έλληνες και αλλοδαπούς εργαζόμενους, ανάλογα με τα προσόντα και την εργασία.

• **Ισότητα φορολογική** για όλους του πολίτες, ανάλογα με τα εισοδήματά τους.

• **Ισότητα διορισμού** στις δημόσιες θέσεις, ανάλογα με τα προσόντα τους.

• **Ισότητα στράτευσης** όλων των Ελλήνων πολιτών. Μόνο όσοι επικαλούνται αντίθετες θρησκευτικές ή ιδεολογικές απόψεις μπορούν να υπηρετήσουν, περισσότερο όμως χρόνο, σε εναλλακτική θητεία.

• **Ισότητα ευκαιριών** για όλους τους Έλληνες με ή χωρίς αναπηρίες, ανάλογα με τις δυνατότητές τους.

Ισότητα των Ελλήνων (Άρθρο 4)

§1 Οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου.

§2. Οι Έλληνες και οι Ελληνίδες έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις.

§5. Οι Έλληνες πολίτες συνεισφέρουν χωρίς διακρίσεις στα δημόσια βάρη, ανάλογα με τις δυνάμεις τους.

§7. Τίτλοι ευγένειας ή διάκρισης ούτε απονέμονται ούτε αναγνωρίζονται σε Έλληνες πολίτες.

Όπως γενικά η αρχή της ισότητας, έτσι και η ειδικότερη αρχή της ισότητας των φύλων αφενός απαγορεύει τις υπέρ του ενός ή του άλλου φύλου αυθαίρετες ευμενείς ή δυσμενείς νομοθετικές ή διοικητικές διακρίσεις και αφετέρου επιβάλλει τη νομοθετική επέκταση των υπέρ του ενός μόνο φύλου ευμενών διατάξεων και υπέρ του άλλου.

B. Η ελληνική νομοθεσία περί ισότητας στον τομέα της απασχόλησης και των εργασιακών σχέσεων

Μια σειρά νόμων της δεκαετίας του '80 συνέβαλε σημαντικά στην προώθηση της ισότητας ευκαιριών στον εργασιακό χώρο για τις γυναίκες, με κυριότερους τους Ν.1414/84 και Ν.1483/84.

i) Ο Ν. 1414/84 «Για την εφαρμογή της αρχής της ισότητας των φύλων στις εργασιακές σχέσεις και άλλες διατάξεις»

ii) Ο Ν. 1483/84 «Για την προώθηση του συνδυασμού επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής»

iii) Ο Ν. 3304/2005 «Για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού»

iv) Ο Ν. 3488/06 «Για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών όσον αφορά στην πρόσβαση στην απασχόληση, στην επαγγελματική εκπαίδευση και ανέλιξη, στους όρους και στις συνθήκες εργασίας και άλλες διατάξεις»

v) Συμμετοχή των Γυναικών στα Κέντρα Λήψης των Αποφάσεων

- Καθιέρωση ποσόστωσης ανά φύλο για την ισόρροπη συμμετοχή ανδρών και γυναικών στα υπηρεσιακά, διοικητικά συμβούλια ή άλλα συλλογικά όργανα της Διοίκησης- Καθιέρωση ποσόστωσης ανά φύλο στα ψηφοδέλτια των Νομαρχιακών και Δημοτικών Εκλογών

vi) ΝΟΜΟΣ 3896/2010 (ΦΕΚ 207/Α'8-12-2010):«Εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης – Εναρμόνιση της κείμενης νομοθεσίας με την Οδηγία 2006/54/ΕΚ

του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2006 και άλλες συναφείς διατάξεις»

vii) Οι ρυθμίσεις των Εθνικών Γενικών Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας (ΕΓΣΣΕ)

Η αρχή της ισότητας στο πλαίσιο των Διεθνών Συμβάσεων

Η αξιοπρέπεια του ανθρώπου, η ελευθερία, η ισότητα, η αλληλεγγύη, η δικαιοσύνη και τα δικαιώματα των πολιτών θεωρούνται αδιαίρετες και οικογενειακές αξίες.

i) Κείμενα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών

- Καταστατικός Χάρτης του ΟΗΕ (1945): Αναφέρεται στην απαγόρευση διάκρισης λόγω φύλου.
- Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου(1948): Από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ διακηρύσσεται, η ισότητα των δικαιωμάτων ανδρών και γυναικών. Τριάντα άρθρα κατοχυρώνουν τις αξίες της ελευθερίας, της ισότητας και της αξιοπρέπειας
- Διεθνές Σύμφωνο της Νέας Υόρκης για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Μορφωτικά Δικαιώματα (1966): Ορίζεται στο άρθρο7 το δικαίωμα «κάθε προσώπου να απολαμβάνει δίκαιους και ευνοϊκούς όρους εργασίας, οι οποίοι να εξασφαλίζουν ειδικότερα αμοιβή που παρέχει σε όλους τους εργαζομένους, σαν ελάχιστο όριο:
α) [...] I. ένα μισθό δίκαιο και αμοιβή ίση με την αξία της εργασίας χωρίς καμία διάκριση. Ειδικότερα οι γυναίκες πρέπει να έχουν την εγγύηση ότι οι προσφερόμενοι σ' αυτές όροι εργασίας δεν είναι κατώτεροι από εκείνους που απολαμβάνουν οι άνδρες, και να λαμβάνουν την ίδια όπως και αυτοί αμοιβή για την ίδια εργασία [...]».
- «Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών» (CEDAW – 1979): Ορίζεται η υποχρέωση των συμβαλλομένων Κρατών – Μελών να λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων και των νομοθετικών, σε όλους τους τομείς, ιδίως στον πολιτικό, κοινωνικό, οικονομικό και πολιτιστικό, για να εξασφαλίσουν την πλήρη ισότητα, ανάπτυξη και πρόοδο των γυναικών.

ii) Η ρύθμιση της ισότητας στις Διεθνείς Συμβάσεις Εργασίας

- Με την υπ' αρ. 100 Διεθνή Σύμβαση Εργασίας (1951) «περί της ισότητας αμοιβής μεταξύ αρρένων και θηλέων εργαζομένων δι' εργασία ίσης αξίας», κατοχυρώνεται η αρχή της ίσης αμοιβής για εργασία ίσης αξίας.
- Στην υπ' αρ. 103 Διεθνή Σύμβαση Εργασίας, περιλαμβάνονται διατάξεις για την προστασία της μητρότητας.
- Με την υπ' αρ. 111 Διεθνή Σύμβαση Εργασίας τα συμβαλλόμενα μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να εφαρμόσουν εθνική πολιτική που να αποβλέπει στην προαγωγή της ισότητας ευκαιριών και μεταχείρισης σχετικά με την απασχόληση και το επάγγελμα, με σκοπό την εξάλειψη κάθε διάκρισης στο αντικείμενο αυτό.
- Τέλος, με την υπ' αρ. 156 Διεθνή Σύμβαση Εργασίας « Για την ισότητα των ευκαιριών και μεταχείρισης των εργαζομένων των δύο φύλων: Εργαζόμενοι με οικογενειακές υποχρεώσεις», δεσμεύεται κάθε συμβαλλόμενο μέρος να περιλάβει στους σκοπούς της εθνικής του πολιτικής τη διευκόλυνση των προσώπων με οικογενειακές υποχρεώσεις που απασχολούνται ή θέλουν να βρουν απασχόληση, να ασκήσουν αυτό το δικαίωμά τους χωρίς να υπόκεινται σε διακρίσεις.

iii) Η 4η Παγκόσμια Διάσκεψη για τις Γυναίκες η οποία πραγματοποιήθηκε στο Πεκίνο από τις 4 μέχρι τις 15 Σεπτεμβρίου 1995, υιοθέτησε τη Διακήρυξη του Πεκίνου και το Πρόγραμμα Δράσης. Τα κείμενα αυτά θεωρούνται εξαιρετικά σημαντικά, μεταφράστηκαν στην ελληνική και κυκλοφόρησαν ευρέως.

iv) Διεθνής Νομοθεσία

--Σύμβαση του Συμβούλιου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας (Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence), Μάιος 2011 Κωνσταντινούπολη, 11.5.2011

--Κύρωση και εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος και των τριών Πρωτοκόλλων αυτής ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3875 (ΦΕΚ αρ. Φύλλου 158/20-9-2010)

--Ισπανικός Νόμος για την Ουσιαστική Ισότητα μεταξύ Ανδρών και Γυναικών (Constitutional Act 3/2007 of 22 March for effective equality between women and men)

-- Ισπανικός Νόμος σχετικά με τα Μέτρα Προστασίας κατά της Έμφυλης Βίας (Organic Act 1/2004 of 28 December on Integrated Protection Measures against Gender Violence)

-- Ν. 2952/2001 Κύρωση του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών

--Ν. 2952/2001 με τον οποίο κυρώθηκε το Προαιρετικό Πρωτόκολλο του ΟΗΕ στη «Διεθνή Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών» και παρέχεται η δυνατότητα ακόμα και σε άτομα ή ομάδες ατόμων να προσφύγουν στην Επιτροπή του ΟΗΕ που συστήθηκε γι' αυτό το λόγο, προκειμένου να εξετάσει περιπτώσεις παραβίασης της αρχής της ισότητας των φύλων.

--Ν. 1342/1983 για την κύρωση της Σύμβασης των Ενωμένων Εθνών για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών. Σύμφωνα με αυτή τη σύμβαση τα κράτη - μέλη είναι υποχρεωμένα να λάβουν όλα τα κατάλληλα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων και των νομοθετικών, σε όλους τους τομείς, ιδίως στον πολιτικό, κοινωνικό, οικονομικό και πολιτιστικό, για να εξασφαλίσουν την πλήρη ισότητα, ανάπτυξη και πρόοδο των γυναικών σε βάση ισότητας με του άνδρες.

Η ρύθμιση της ισότητας στο πλαίσιο του Κοινοτικού Δικαίου

i) Η ισότητα των φύλων στις Συνθήκες της ΕΕ

Η ισότητα των φύλων απασχόλησε για πρώτη φορά την Ευρωπαϊκή Ένωση στην Ιδρυτική Συνθήκη της Ρώμης του 1957, με την οποία καθιερώνεται η αρχή της παροχής ίσης αμοιβής για ίσης αξίας εργασία.

Οι προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την επίτευξη της ουσιαστικής ισότητας των δύο φύλων ενισχύθηκαν σημαντικά με την Συνθήκη του Άμστερνταμ το 1999 (άρθρα 2, 3, 117, και 118) η οποία εισήγαγε στις Συνθήκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης τις αρχές της ισότητας των φύλων και της εξάλειψης των διακρίσεων με βάση το φύλο ή το σεξουαλικό προσανατολισμό. Η ισότητα ανδρών και γυναικών θεσπίζεται πλέον ως θεμελιώδης αρχή του Κοινοτικού Δικαίου και κηρύσσεται ρητά ως «καθήκον» και «στόχος» της Κοινότητας.

Άλλες διεθνείς συμφωνίες και συμβάσεις είναι η Ευρωπαϊκή Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης (Οβιέντο 1997), η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, από την οποία προέκυψε η Χάρτα των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Νίκαια 2000), η οποία με τη Συνθήκη της Λισαβόνας (2007) κατέστη νομικώς δεσμευτική και τέθηκε σε ισχύ από την 1η Δεκεμβρίου 2009.

ii) Ευρωπαϊκοί Κανονισμοί και Κοινοτικές Οδηγίες για τη ρύθμιση της ισότητας των φύλων στον τομέα της εργασίας και της απασχόλησης

Ένας μεγάλος αριθμός κοινοτικών Οδηγιών, σε συνδυασμό με τη Νομολογία 200 περίπου αποφάσεων του ΔΕΚ, συνιστούν το εδραιωμένο κοινοτικό κεκτημένο για την ισότητα των φύλων στην απασχόληση:

- Οδηγία 75/117/ΕΟΚ για την εφαρμογή της αρχής της ίσης αμοιβής για άνδρες και γυναίκες.
- Οδηγία 76/207/ΕΟΚ για την υλοποίηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών όσον αφορά την πρόσβαση στην απασχόληση, την επαγγελματική επιμόρφωση και προαγωγή, καθώς και τις συνθήκες εργασίας.
- Οδηγία 2002/73/ΕΚ για την εφαρμογή της ίσης μεταχείρισης και την απαγόρευση άμεσης και έμμεσης διάκρισης στους εργαζόμενους του Δημόσιου Τομέα
- Οδηγία 79/7 ΕΟΚ για την προοδευτική υλοποίηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα κοινωνικής ασφάλισης.
- Οδηγία 86/378/ΕΟΚ για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στα επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης, όπως τροποποιήθηκε από την Οδηγία 96/97/ΕΚ.
- Οδηγία 86/613/ΕΟΚ για την εφαρμογή της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών που ασκούν ανεξάρτητη δραστηριότητα, συμπεριλαμβανομένης της γεωργικής, καθώς και την προστασία της μητρότητας.
- Οδηγία 97/80/ΕΚ για το βάρος απόδειξης σε περιπτώσεις διακριτικής μεταχείρισης λόγω φύλου.
- Οδηγία 2004/113/ΕΚ για την εφαρμογή της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στην πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και την παροχή αυτών.
- Οδηγία 2006/54/ΕΚ για την εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης.

iii) Ψηφίσματα Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

[P6_TA-PROV\(2007\)0010](#)

Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την ολοκληρωμένη προσέγγιση της ισότητας γυναικών και ανδρών στις εργασίες των κοινοβουλευτικών επιτροπών

[P6_TA-PROV\(2007\)0021](#)

Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με τις διακρίσεις σε βάρος των νέων γυναικών και των κοριτσιών στην εκπαίδευση

iv) Ευρωπαϊκή Χάρτα για την Ισότητα των Φύλων στις τοπικές κοινωνίες - Συμβούλιο Δήμων & Περιφερειών της Ευρώπης (Αθήνα, Οκτώβριος 2011)

Χάρτα δέσμευσης των δήμων και των περιφερειών της Ευρώπης για τη βέλτιστη αξιοποίηση των δυνατοτήτων και των πόρων στην προώθηση της ισότητας των φύλων προς όφελος των πολιτών.

Διεθνείς συμβάσεις που δεσμεύουν την Ελλάδα

ΟΗΕ

- Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (Ν. 2462/1997, ΦΕΚ Α' 25)
- Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα (Ν. 1532/1985, ΦΕΚ Α' 25)
- Σύμβαση για την Εξάλειψη Όλων των Μορφών Διακρίσεως κατά των Γυναικών (Ν. 1342/1983, ΦΕΚ Α' 39)
- Σύμβαση για τα Πολιτικά Δικαιώματα της Γυναίκας (ΝΔ 2620/1953, ΦΕΚ Α' 269)
- Διεθνής Σύμβαση για την Κατάργηση Όλων των Μορφών Φυλετικών Διακρίσεων (ΝΔ 494/1970, ΦΕΚ Α' 77)

Ευρωπαϊκή Σύμβαση

- Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (ΝΔ 53/1974, ΦΕΚ Α' 256)
- Πρωτόκολλο στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Προστασίας Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και Θεμελιωδών Ελευθεριών (ΝΔ 53/1974, ΦΕΚ Α' 256)
- Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης (Ν. 1426/1984, ΦΕΚ Α' 32)
- Πρωτόκολλο Τροποποίησης του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη (Ν. 2422/1996, ΦΕΚ Α' 144)

2.4. Περιπτώσεις καταπάτησης δικαιώματος της ισότητας

Εθνοκάθαρση

Με τον ειδικό όρο εθνοκάθαρση γίνεται αναφορά στην προσπάθεια δημιουργίας εθνικά ομοιογενών γεωγραφικών περιοχών μέσω βίαιου εκτοπισμού πληθυσμών που ανήκουν σε ιδιαίτερες εθνικές ομάδες. Η εθνοκάθαρση προϋποθέτει την πλήρη απομάκρυνση και των τελευταίων υπολειμμάτων της στοχευμένης ομάδας μέσω της καταστροφής πολιτισμικών στοιχείων, όπως είναι τα μνημεία, τα νεκροταφεία και οι τόποι λατρείας.

Σε μια αυστηρότερη και γενικότερη μορφή της η εθνοκάθαρση είναι η εξάλειψη μιας μη επιθυμητής ομάδας σε μία κοινωνία, είτε με τη μορφή της γενοκτονίας ή της αναγκαστικής μετανάστευσης.

Περιπτώσεις Εθνοκάθαρσης:

- Αρμένιοι στην Τουρκία (1915-1918)
- Έλληνες στην Μικρά Ασία και Θράκη (1915-1923)
- Ρουμάνοι στην Βουκοβίνα (1941)
- Εβραίοι στην Ναζιστική Γερμανία (1941-1945)
- Σέρβοι στην Κροατία (1941-1945)

- Γερμανοί στην Σιλεσία, Πρωσία και Πομερανία (1945)
- Ιταλοί στην Δαλματία (1945)
- Τούτσι στη Ρουάντα (1994)

Οικογενειοκρατία

Οικογενειοκρατία (Αγγλικά: Nepotism, Γαλλικά: Népotisme, Γερμανικά: Vetternwirtschaft, Ιταλικά: Nepotismo) ή Νεποτισμός είναι το φαινόμενο της διαδοχής ή προβαδίσματος ορισμένων ατόμων για την κάλυψη θέσεων, πολλές φορές σημαντικών ή και κρίσιμων, με αποφασιστικό κριτήριο τη βιολογική, τη συγγενική ή τη στενά φιλική σχέση που έχουν με άλλους.

Ο όρος νεποτισμός προέρχεται από τη λατινική λέξη νέπος (nepos, γεν. nepotis) που σημαίνει «ανεψιός» ή «εγγονός».

Παρουσιάζεται ακόμη και ως αποτέλεσμα εκλογικής διαδικασίας και μπορεί να είναι καταφανώς σκόπιμη ή να καλύπτεται κάτω από ιστορικούς, κοινωνικούς ή οικονομικούς περιορισμούς.

Η κατάσταση αυτή που συναντάται συχνά στην Ελλάδα αναπαράγεται και διαιωνίζεται αυτόματα όταν συνδεθεί με τη δύναμη της οικονομικής ή πολιτικής εξουσίας. Είναι τόσο πολύ καλά αφομοιωμένη στην Ελληνική κοινωνία που δεν προκαλεί έκπληξη ή σοκ η δημόσια εμφάνισή της.

Αντίθετα δεν είναι λίγες οι φορές που θεωρείται αυτονόητη ως φόρος τιμής ή υποχρέωση στον αποβιώσαντα πρόγονο μιας προσωπικότητας η επιλογή του απογόνου του ως το άτομο που θα καλύψει το κενό που προέκυψε.

Συνδέεται με τον κομματισμό, μια οικογενειοκρατία με την ευρεία έννοια, αλλά και τη διαφθορά αφού ενθαρρύνει ανήθικες αν και όχι πάντα παράνομες συναλλαγές.

Στην έντονα περιθωριακή της μορφή σχετίζεται και με τον ρατσισμό και τα φαινόμενα αποκλεισμού ιδιαίτερα όταν λειτουργεί αρνητικά για πρόσωπα στα οποία δεν καταλογίζεται τίποτε άλλο παρά το γεγονός ότι έτυχε να φέρουν ένα συγκεκριμένο όνομα.

Ομοφοβία

Η ομοφοβία (ή ομοφυλοφοβία ή ομοερωτοφοβία) είναι ο φόβος (έως του σημείου της παθολογικής φοβίας), η αποστροφή ή οι διακρίσεις κατά της ομοφυλοφιλίας ή σε βάρος των ομοφυλόφιλων. Η λέξη είναι αντιδάνειο από την αγγλική *Homophobia* που ετυμολογείται από τις ελληνικές λέξεις ομός (όμοιος) και φοβία. Πρωτοχρησιμοποιήθηκε το 1969 από τον Αμερικανό κλινικό ψυχολόγο George

Weinberg και έγινε γνωστή με το βιβλίο του *Society and the Healthy Homosexual* (1971). Ως ευρύτερη έννοια αφορά το σύνολο των ΛΟΑΤ ατόμων και όχι απαραίτητα αποκλειστικά τους ομοφυλόφιλους.

Η ομοφοβία μπορεί να περιλαμβάνει ακόμη μίσος, εχθρότητα ή αποδοκιμασία των ομοφυλόφιλων ανθρώπων, της ομοφυλοφιλικής συμπεριφοράς, που οδηγεί στην εκδήλωση μισαλλοδοξίας. Συχνά φτάνει ως το σημείο να εκδηλώνεται πολύ επικίνδυνα, όπως μέσω λεκτικής βίας και με ομοφοβικά εγκλήματα μίσους όπως επιθέσεις, ξυλοδαρμούς, ακόμη και φόνους.

Τα άτομα που ενεργούν με τέτοιους τρόπους περιγράφονται ως ομοφοβικά. Έρευνες έχουν δείξει ότι η ομοφοβία μπορεί να προέρχεται από θρησκευτική προκατάληψη — μάλιστα, οι απόψεις που έχουν θρησκευτική βάση είναι οι πιο δύσκολες για να αλλάξουν—, αισθήματα κοινωνικής ανασφάλειας ή ως αυτοεπιβεβαίωση του σεξουαλικού προσανατολισμού.

Κάποιοι από τους παράγοντες που επιτείνουν την ομοφοβία είναι ακόμη το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο και κοινωνικό στάτους, η έλλειψη επαφής με ομοφυλόφιλους και η έλλειψη παιδείας. Σε σπάνιες περιπτώσεις, είναι δυνατόν να παρατηρηθούν φαινόμενα ομοφοβίας προερχόμενα από τους ίδιους τους ομοφυλόφιλους.

Σύμφωνα με ορισμένους θεωρητικούς, θα πρέπει να υπάρξει ένας διαχωρισμός της έννοιας *ομοφοβία* με την έννοια *ομοαρνητισμός*, καθώς με τη δεύτερη νοούνται οι περιπτώσεις όπου κάποιος αντιτίθεται στην ομοφυλοφιλία, δίχως όμως να προβαίνει σε καμία απολύτως αρνητική ενέργεια σε βάρος των ομοφυλόφιλων.

Η 17η Μαΐου έχει καθιερωθεί ως διεθνής ημέρα κατά της ομοφοβίας. Ο λόγος που επιλέχθηκε η συγκεκριμένη ημερομηνία, οφείλεται στο γεγονός ότι στις 17 Μαΐου 1990, η ομοφυλοφιλία έπαψε να θεωρείται ασθένεια από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας. Στις 19 Ιανουαρίου 2006 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με συντριπτική πλειοψηφία αναγνώρισε το συμβολισμό της ημέρας αυτής και με ψήφισμά του κάλεσε τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης να αναλάβουν δράσεις για την εξάλειψη των διακρίσεων λόγω ομοερωτικού προσανατολισμού

Αντισημιτισμός

Ως αντισημιτισμός χαρακτηρίζεται η οποιαδήποτε συστηματική αντίθεση προς την Εβραϊκή φυλή, καθώς και οποιαδήποτε προσπάθεια περιορισμού της όποιας έκφρασής της, φθάνοντας πολύ συχνά στην εχθρότητα, αλλά και σε προσπάθειες ακόμη μέχρι και την εξόντωσή της. Η εχθρότητα αυτή προς την εβραϊκή φυλή παρουσιάζει ιστορικά ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό συνεχείας σε αντίθεση με άλλες που περιορίστηκαν ή περιορίζονται τόσο τοπικά όσο και χρονικά. Ο αντισημιτισμός απαντάται από τους αρχαιότερους χρόνους μέχρι σήμερα, εκδηλούμενος πότε σε μια

χώρα, πότε σε άλλη, και πότε σε πολλές μαζί, έτσι ώστε να προσλαμβάνει ο όρος μια παγκόσμια έκφραση.

Η αιτία - ερμηνεία αυτού του φαινομένου γεγονός είναι πως μόνο ιστορικά θα μπορούσε να αναζητηθεί. Πράγματι, προς αυτή τη κατεύθυνση έγιναν πολλές προσπάθειες, δεν είναι και λίγες, που όμως άλλες αποβλέπουν με πλείστα επιχειρήματα να δικαιολογήσουν την εκδηλούμενη εχθρότητα, και άλλες το αντίθετο, ν' αποδείξουν τον τελείως άδικο χαρακτήρα της.

Η ελληνική λέξη μαρτυρείται από το 1887 στην εφημερίδα "Αιών". Ιστορικά η βιαιότερη έκφραση του αντισημιτισμού υπήρξε στο Ολοκαύτωμα των Εβραίων από τη Ναζιστική Γερμανία του Χίτλερ.

Απαρτχάιντ

Το απαρτχάιντ (apartheid), (όρος που προέρχεται από τη γλώσσα Αφρικάανς και τα ολλανδικά και σημαίνει *διάκριση*), ήταν μια πολιτική των Λευκών που καθόριζε και επέβαλλε τη διάκριση των ανθρωπίνων ομάδων μέσα σε ένα κράτος βάσει φυλετικών κριτηρίων σε καθορισμένες γεωγραφικές περιοχές. Ως επίσημη κρατική πολιτική εφαρμόστηκε για πρώτη φορά στη Νότιο Αφρική από το Εθνικό Κόμμα το 1948 και καταργήθηκε στις 30 Ιουνίου 1991.^[1] Ο όρος απαρτχάιντ χρησιμοποιείται πλέον για να υποδηλώσει κάθε πολιτική φυλετικού διαχωρισμού σε οποιοδήποτε σημείο του κόσμου.

Δουλεία

Η δουλεία υπήρξε αρχαίος και διαπολιτισμικός θεσμός που νομιμοποιούσε την μετατροπή του ανθρώπου σε ιδιοκτησία και που απαγορεύτηκε σταδιακά για οικονομικούς και ηθικούς λόγους στις περισσότερες χώρες του κόσμου. Η δουλεία συνεπαγόταν όχι μόνον τον κοινωνικό θάνατο του ατόμου, αλλά του αφαιρούσε αυτή καθαυτή την ανθρώπινη υπόσταση και το υποβίβαζε στο εξής σε αντικείμενο προς ιδιοκτησία και χρήση (ιδιώτη ή κράτους). Σε κατάσταση δουλείας ζούσε κατά καιρούς και περιοχές το 20%- 40% του πληθυσμού των κοινωνιών, ενώ υπήρξαν και κοινωνίες με πολύ υψηλότερο ποσοστό δούλων.

Γενοκτονία

Ο ελληνικός όρος γενοκτονία είναι ταυτόσημος με τον διεθνώς χρησιμοποιούμενο όρο genocide που προέρχεται από την ελληνική λέξη *γένος* και το λατινικό ρήμα *caedere* (=φονεύω). Τόσο ο ελληνικός όσο και ο διεθνής όρος δημιουργήθηκαν επίσημα (όρος διεθνούς δικαίου) μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Με αυτόν τον όρο αποδίδεται κυριολεκτικά η από τους αρχαιότετους χρόνους υφιστάμενη έννοια και

ακριβέστερα ένα από τα αρχαιότερα μαζικά εγκλήματα που αποβλέπουν στη συστηματική, με βίαια ως επί το πλείστον μέσα, επιδιωκόμενη εξόντωση ολόκληρης φυλής ή τμήματος αυτής σε ορισμένο τόπο.

Η γενοκτονία μπορεί να επιδιωχθεί είτε με σειρά ομαδικών φόνων, όλων ή σχεδόν όλων των μελών μιας φυλής, είτε με συστηματική εξασθένιση αυτής (με διάφορα μέσα) μέχρι τη βαθμιαία εξάλειψή της φυλής. Στα βίαια δε μέσα αυτά περιλαμβάνονται και σειρά απαγορευτικών μέτρων επί εθνικών, θρησκευτικών, γλωσσικών, ηθικών, ιστορικών ή άλλων παραδόσεων προκειμένου να επέλθει διαφοροποίηση ή αλλοίωση της καταδιωκόμενης φυλής με βέβαιη την συν τω χρόνω απώλεια του εθνικού και φυλετικού γνωρίσματός της. Ωστόσο, η απόδοση του όρου για μια συγκεκριμένη ενέργεια, οργανωμένου χαρακτήρα, ενέχει υποκειμενικά κριτήρια και τα τελευταία χρόνια έχει προκαλέσει αρκετές φορές διάσταση απόψεων.

Κου-Κλουξ-Κλαν

Με τον όρο Κου Κλουξ Κλαν (*Ku Klux Klan*, ΚΚΚ) αναφερόμαστε κυρίως σε δύο διακριτές τρομοκρατικές οργανώσεις που έδρασαν στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής και υποστήριζαν το ιδεολόγημα της υπεροχής των λευκών έναντι των άλλων φυλών, τον αντισημιτισμό, τον ρατσισμό και την ομοφοβία, καθώς και την αυτοχθονία. Αυτές οι οργανώσεις χρησιμοποίησαν συχνά την τρομοκρατία, τη βία και πράξεις εκφοβισμού, για να καταπιέσουν τους Αφροαμερικανούς και άλλες φυλετικές ομάδες.

Η ίδρυση της πρώτης Κου Κλουξ Κλαν χρονολογείται στις 24 Δεκεμβρίου 1865^[1] στο Πουλάσκι του Τενεσί, αμέσως μετά τον αμερικανικό εμφύλιο πόλεμο. Ιδρύθηκε από έξι βετεράνους των Ομόσπονδων Πολιτειών και η δράση της διήρκεσε μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1870. Η ονομασία «Κου Κλουξ Κλαν» προήλθε από σύνθεση της ελληνικής λέξης *κύκλος* (*Κου Κλουξ*) και της αγγλικής *clan* (*φυλή*).

Το 1915 δημιουργήθηκε μία δεύτερη διακριτή οργάνωση, στο όρος Στόουν της Ατλάντα, με ιδρυτή τον συνταγματάρχη και ιεροκήρυκα διαφόρων θρησκευτικών αδελφοτήτων Γουίλιαμ Τζόζεφ Σίμονς. Έφτασε στην ακμή της στη δεκαετία του 1920, περίοδο κατά την οποία διέθετε περισσότερα από 4.000.000 μέλη. Διαμορφώθηκε περισσότερο στα πρότυπα μίας αδελφότητας και ένα από τα κυριότερα σύμβολα της οργάνωσης υπήρξε ο καιόμενος σταυρός, ενισχύοντας το φυλετικό ρατσισμό της Κου Κλουξ Κλαν του 19ου αιώνα με την επιθετικότητα έναντι του Ρωμαιοκαθολικισμού και των Εβραίων αλλά και την ξενοφοβία. Κατά τη δεκαετία του 1930, ο αριθμός των μελών της μειώθηκε σημαντικά, μέχρι την προσωρινή διάλυσή της το 1944. Στη νεότερη ιστορία της, η Κου Κλουξ Κλαν ταυτίζεται με μικρότερες μεμονωμένες ομάδες, ενίοτε συνδεδεμένες με άλλες ακροδεξιές οργανώσεις, αριθμώντας στα τέλη του 20ου αιώνα μερικές χιλιάδες μέλη.

2.5. Οργανισμοί που προστατεύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα

Διεθνής Αμνηστία:

Η Διεθνής Αμνηστία είναι ένα παγκόσμιο κίνημα ανθρώπων που μάχονται υπέρ των διεθνώς αναγνωρισμένων ανθρωπίνων δικαιωμάτων για όλους. Έχει περισσότερα από 2,2 εκατομμύρια μέλη και υποστηρικτές σε περισσότερες από 150 χώρες οι οποίοι διεξάγουν έρευνες και δραστηριοποιούνται για να εμποδίσουν και να σταματήσουν τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και να απαιτήσουν δικαιοσύνη γι' αυτούς που τα δικαιώματά τους παραβιάστηκαν.

Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Το Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων είναι αφοσιωμένο στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε όλο τον κόσμο. Ερευνά και αποκαλύπτει παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καταλογίζει ευθύνες σ' αυτούς που διαπράττουν παραβιάσεις και καλεί κυβερνήσεις και ανθρώπους με ισχύ να θέσουν τέλος στις παραβιάσεις και να σεβαστούν το διεθνή νόμο για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

**Γραφείο του Ύπατου Αρμοστή του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για τα
Ανθρώπινα Δικαιώματα**

Η αποστολή του Γραφείου του Ύπατου Αρμοστή των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα είναι να εργάζεται για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων για όλους. Να κάνει τον κόσμο να συνειδητοποιήσει τα δικαιώματά του και να βοηθά τους υπεύθυνους για την προάσπιση των δικαιωμάτων ώστε να κάνουν σίγουρο ότι αυτά εφαρμόζονται.

Το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων:

Πρόκειται για ένα διακυβερνητικό σώμα με μέλη από 47 κράτη που έχει σκοπό να προωθεί και να προστατεύει τα ανθρώπινα δικαιώματα σε όλο τον κόσμο. Οι μηχανισμοί που έχει στη διάθεσή του για να επιτύχει αυτούς τους σκοπούς περιλαμβάνουν μια Παγκόσμια Περιοδική Επιθεώρηση η οποία αξιολογεί περιπτώσεις και από τα 192 κράτη μέλη του ΟΗΕ, μια Συμβουλευτική Επιτροπή η οποία προσφέρει τη γνώμη της, ως εμπειρογνώμων επί θεμάτων σχετικών με τα ανθρώπινα δικαιώματα και μια Διαδικασία Καταγγελίας για άτομα και οργανισμούς, με την οποία παρουσιάζονται στο Συμβούλιο παραβιάσεις των Ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

**Εκπαιδευτικός Επιστημονικός και Πολιτιστικός Οργανισμός των Ηνωμένων
Εθνών (UNESCO)**

Στόχος της UNESCO είναι να καλλιεργήσει την ειρήνη ανάμεσα στους ανθρώπους. Εργάζεται στο πεδίο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στοχεύει στην ισχυροποίηση της

επίγνωσης και δρα ως καταλύτης για περιφερειακή, εθνική και διεθνή δράση στο πεδίο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η Επιτροπή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα στο Συμβούλιο της Ευρώπης

Η Επιτροπή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα είναι ένας ανεξάρτητος θεσμός στα πλαίσια του Συμβουλίου της Ευρώπης, εξουσιοδοτημένη να κάνει γνωστά τα ανθρώπινα δικαιώματα και να εξασφαλίζει τον σεβασμό τους από τα κράτη-μέλη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Το έργο του Επιτρόπου επικεντρώνεται στην ενθάρρυνση υιοθέτησης μέτρων αναμόρφωσης, τα οποία θα επιτύχουν χειροπιαστή βελτίωση στο θέμα της προώθησης και της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Καθώς πρόκειται για έναν μη δικαστικό θεσμό, το Γραφείο της Επιτροπής δεν μπορεί να δράσει όταν δέχεται ατομικές καταγγελίες, αλλά η Επιτροπή μπορεί να βγάλει συμπεράσματα και να αναλάβει ευρύτερες πρωτοβουλίες με βάση αξιόπιστες πληροφορίες σχετικά με παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που υφίστανται άτομα.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή Απασχόλησης, Κοινωνικών Θεμάτων και Ίσων Ευκαιριών

Έργο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Απασχόλησης, Κοινωνικών Θεμάτων και Ίσων Ευκαιριών είναι η δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας, μιας κοινωνίας που δίνει ευκαιρίες και αυτές είναι ίσες για όλους.

Άλλοι οργανισμοί είναι:

Κέντρο Δράσης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, Ανθρώπινα Δικαιώματα Χωρίς Σύνορα (HRWF), Εθνική Ένωση για την Πρόοδο των Εγχρώμων Ατόμων (NAACP), Κέντρο Simon Wiesenthal, Γραφείο Δημοκρατίας, Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και

Εργασίας του Υπουργείου Εξωτερικών των ΗΠΑ, Γραφείο για τους Δημοκρατικούς Θεσμούς και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα του Οργανισμού για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (OSCE), Ευρωπαϊκό Γραφείο Καταγγελιών, Αφρικανική Επιτροπή για τα Ανθρώπινα και Πολιτικά Δικαιώματα, Γραφείο του Ύπατου Αρμοστή του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR), Ασιατική Επιτροπή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα κ.ά.

3. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

3.1. Ερευνητικά Ερωτήματα Μεθοδολογία/Τεχνική που χρησιμοποιήθηκε

Τα βασικά ερωτήματα που μας απασχόλησαν και για τα οποία θελήσαμε να έχουμε την άποψη ανθρώπων που άφησαν τη χώρα τους για να εγκατασταθούν – προσωρινά ή και μόνιμα- στη δική μας, σχετίζονται με το σεβασμό ή την παραβίαση θεμελιωδών δικαιωμάτων, κυρίως των ίσων ευκαιριών, και πώς αυτά μπορούν να καθορίσουν τη ζωή και το μέλλον ενός ανθρώπου. Γιατί κάποιος θεωρούν ότι δεν μπορούν να ζήσουν στην πατρίδα τους και αποφασίζουν να την εγκαταλείψουν, ποιες δυσκολίες αντιμετωπίζουν στη χώρα υποδοχής τους, πώς αισθάνονται, πώς εντάσσονται στο νέο περιβάλλον τους, τι προσδοκούν και τι σκέφτονται για το αύριο;

Σκεφτήκαμε ότι στα παραπάνω μπορούν να μας απαντήσουν παιδιά μεταναστών, τα οποία αφενός έχουν προσωπικές εμπειρίες και αφετέρου έχουν ακούσει ιστορίες από τους γονείς τους και άλλους ομοεθνείς τους. Προτιμήσαμε να απευθυνθούμε σε παιδιά που γνωρίζουμε προσωπικά, κυρίως από το σχολικό περιβάλλον μας, καθώς ήμασταν σίγουροι ότι αν απευθυνόμασταν σε αγνώστους θα συναντούσαμε μεγάλη δυσπιστία και περισσότερη άρνηση συμμετοχής στην έρευνα.

Δημιουργήσαμε λοιπόν ένα ερωτηματολόγιο, βασισμένο στα παραπάνω, το οποίο καλύπτει έξι ενότητες. Στην πρώτη ζητούμε το φύλο, την ηλικία και την καταγωγή των ερωτώμενων, τη μόρφωση και την εργασία των γονιών τους και το χρονικό διάστημα παραμονής τους στην Ελλάδα. Στη δεύτερη ρωτάμε τους λόγους εγκατάλειψης της πατρίδας τους και γιατί προτίμησαν τη χώρα μας. Στην τρίτη τους δίνουμε τη δυνατότητα να αναφερθούν στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν, στις δυνατότητες ή τους περιορισμούς που έχουν, στα συναισθήματα και τις σκέψεις τους ως προς την αντιμετώπιση των δικαιωμάτων τους. Στην τέταρτη ενότητα θέλουμε να

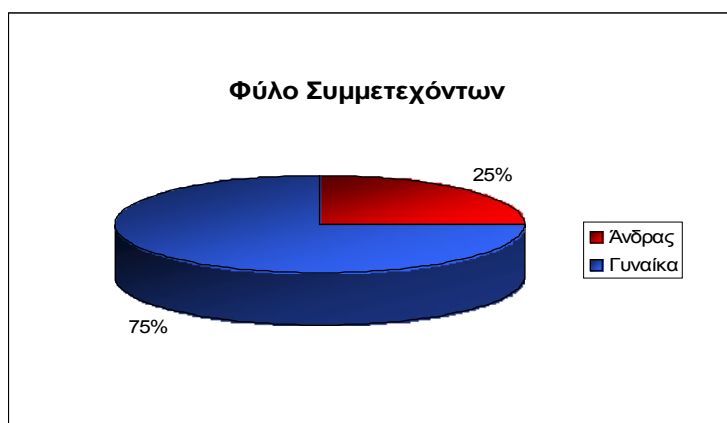
μάθουμε την πρόθεσή τους να επιστρέψουν ή όχι στην πατρίδα τους, στην πέμπτη εξετάζουμε το βαθμό ένταξής τους στο ελληνικό σχολείο και στην τελευταία ενότητα ζητούμε να μας καταθέσουν τα όνειρα και τις προσδοκίες για το μέλλον.

Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο, ακριβώς για να προλάβουμε τους δισταγμούς των παιδιών. Αποτελείται από 25, περίπου, ερωτήσεις που για να μην θεωρηθούν μονότονες και κουραστικές φροντίσαμε να είναι: 3 ερωτήσεις με δυνατότητα επιλογής της απάντησης, 2 ερωτήσεις με απάντηση ένα «ναι» ή ένα «όχι», 10 ερωτήσεις με απάντηση «ναι» ή «όχι» το οποίο όμως πρέπει να διευκρινιστεί στη συνέχεια, 4 ερωτήσεις στις οποίες η απάντηση είναι ελεύθερη και διατυπώνεται όποιο τρόπο θέλει αυτός που απαντά και άλλες ερωτήσεις.

Συνολικά το ερωτηματολόγιό μας απαντήθηκε από οκτώ άτομα. Θεωρήσαμε ότι είναι αρκετά για να καταλήξουμε σε κάποια συμπεράσματα και αποφασίσαμε να μην απευθυνθούμε σε περισσότερα, όταν διαπιστώσαμε ότι οι απαντήσεις είναι περίπου ίδιες.

Προβλήματα που αντιμετωπίσαμε: Ένα από τα προβλήματα που αντιμετωπίσαμε κατά τη διεξαγωγή της έρευνας ήταν η έλλειψη συνεργασίας από μέρους των μεταναστών, λόγω φόβου και δισταγμού. Πολλοί δεν ήθελαν να μοιραστούν προσωπικά στοιχεία τους παρόλο που το ερωτηματολόγιο ήταν ανώνυμο. Επίσης πολλά άτομα απαντούσαν μονολεκτικά χωρίς πληρότητα στις απαντήσεις τους.

3.2. Αποτελέσματα της έρευνας

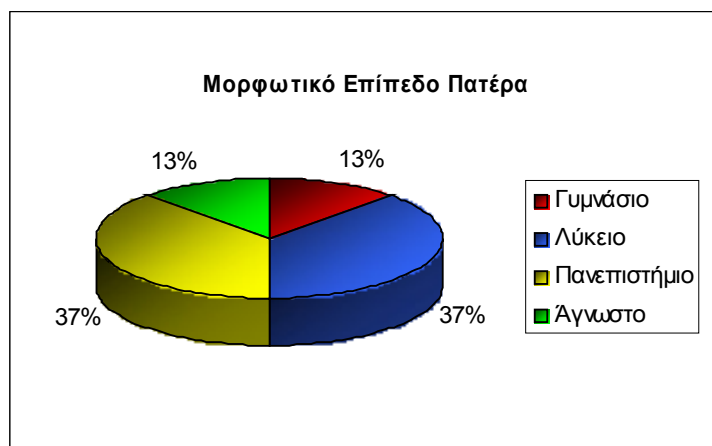

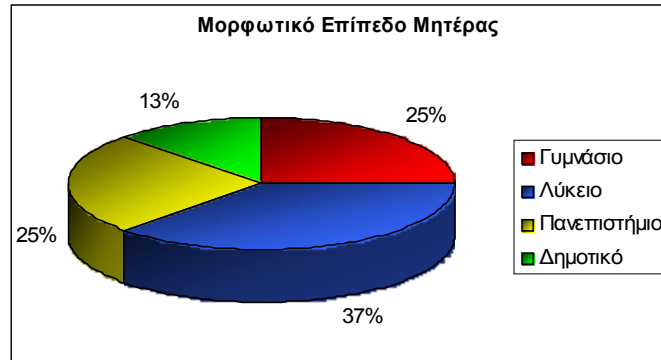
Οι δύο πρώτες «πίτες» μας δίνουν σε ποσοστά, κάποια βασικά στοιχεία για τους συμμετέχοντες στην έρευνά μας.

Το φύλο των περισσότερων συμμετεχόντων είναι θηλυκό.

Η καταγωγή των περισσότερων συμμετεχόντων είναι από την Αλβανία.

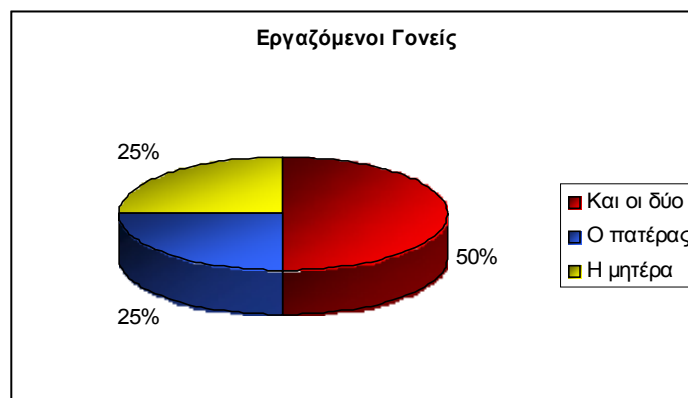
Η τρίτη «πίτα» αναφέρεται στο Μορφωτικό Επίπεδο του Πατέρα των συμμετεχόντων. Φαίνεται πως τα επίπεδα μόρφωσης είναι αρκετά υψηλά, αφού πάνω από το 50% είναι απόφοιτοι Λυκείου ή Πανεπιστημίου.

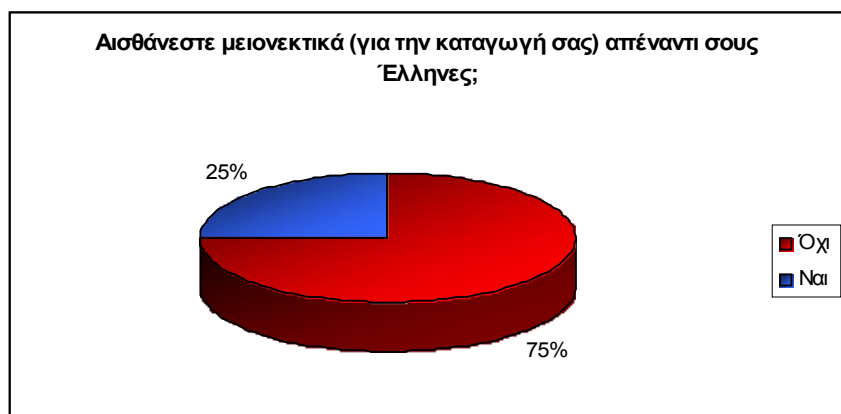
Η τέταρτη «πίτα» αναφέρεται στο Μορφωτικό Επίπεδο της Μητέρας των συμμετεχόντων. Τα επίπεδα μόρφωσης είναι και εδώ υψηλά, αν και φαίνεται πως λιγότερες μητέρες είχαν την ευκαιρία να αποφοιτήσουν από το Πανεπιστήμιο.

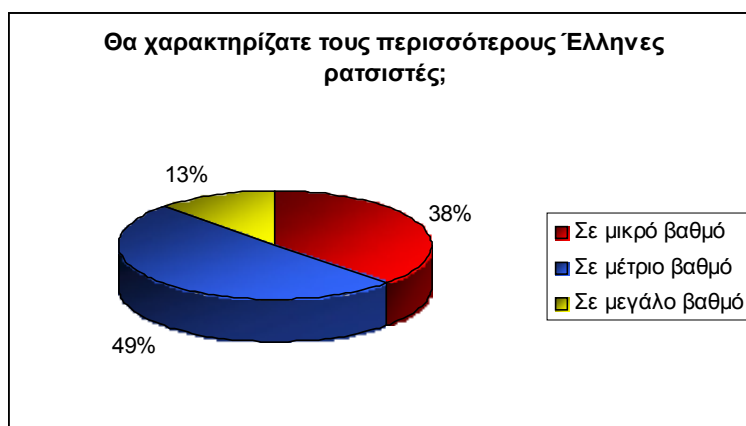
Οι περισσότεροι συμμετέχοντες έχουν μια καλή σχολική επίδοση.

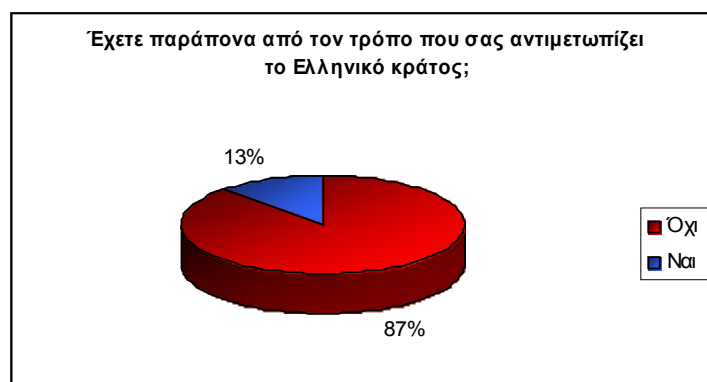
Το 50% των ερωτηθέντων, απάντησαν πως εργάζονται και οι δύο γονείς. Το υπόλοιπο 50% αποτελείται από τις περιπτώσεις όπου εργάζεται μόνο ο ένας γονέας. Μόνο η μητέρα ή μόνο ο πατέρας, 25% η κάθε περίπτωση.

Τα τρία τέταρτα των ερωτηθέντων δεν αισθάνονται μειονεκτικά λόγω της καταγωγής τους απέναντι στους Έλληνες.

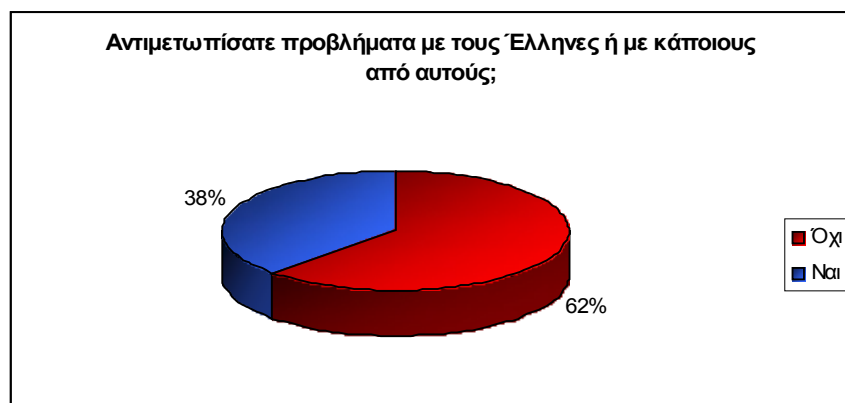
Τα στοιχεία αυτής της πίτας είναι αρκετά θετικά, εφόσον μας δείχνει πως πολύ μικρό ποσοστό των συμμετεχόντων πιστεύει πως οι περισσότεροι Έλληνες είναι σε μεγάλο βαθμό ρατσιστές.

Σχεδόν το 90% των ερωτηθέντων δεν έχει παράπονα από τον τρόπο αντιμετώπισής τους από το Ελληνικό Κράτος.

Όσο αναφορά την καταπάτηση των δικαιωμάτων των συμμετεχόντων, τα πράγματα φαίνονται θετικά, αφού τα $\frac{3}{4}$ δηλώνουν πως δεν τους στερούνται τα δικαιώματά τους. Επίσης το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων δεν έχει αντιμετωπίσει προβλήματα με Έλληνες.

- Στην ερώτηση “Σε ποιές εξωσχολικές ομάδες συμμετέχετε;”

απαντήθηκαν τα εξής: γυμναστήριο, κιθάρα, ταεκβοντό, βόλεϊ, ποδόσφαιρο,

Σχόλια: Τα περισσότερα παιδιά ασχολούνται με αθλητικές δραστηριότητες.

- Στην ερώτηση “Ποια είναι τα όνειρα/προσδοκίες σας για το μέλλον;”

Σχόλια: Τα άτομα που ερωτήθηκαν φαίνονται αισιόδοξα για το μέλλον και έχουν μεγάλες φιλοδοξίες. Αρκετά μάλιστα θέλουν να ταξιδέψουν στο εξωτερικό ώστε να καταφέρουν να πραγματοποιήσουν τα όνειρά τους.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η Ελλάδα, που την τελευταία δεκαετία, κυρίως, έχει γίνει χώρα υποδοχής ανθρώπων που εγκατέλειψαν την πατρίδα τους για ν' αναζητήσουν μια καλύτερη τύχη, φαίνεται να ανταποκρίνεται, σ' ένα μεγάλο βαθμό στις προσδοκίες τους. Οι οικονομικοί μετανάστες, από διάφορες χώρες, που ζουν μόνιμα και εργάζονται στην πατρίδα μας, δείχνουν να είναι ευχαριστημένοι, σε ποσοστό μεγαλύτερο του 50%, από τις συνθήκες διαβίωσής του στην Ελλάδα.

Ως κράτος, έχει εντάξει στη νομοθεσία της ρυθμίσεις που προστατεύουν τα δικαιώματά τους και δεσμεύεται από διεθνείς συμβάσεις που αναγνωρίζουν την ισότητα και σέβονται τη διαφορετικότητά τους.

Τα μεγάλα ποσοστά των θετικών απαντήσεων ίσως βέβαια να οφείλονται και στο γεγονός ότι τα παιδιά που συμμετείχαν στη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου, προέρχονται από γονείς καλού μορφωτικού επιπέδου, οι οποίοι προφανώς δεν τους έχουν μεταδώσει αισθήματα καχυποψίας, φόβου και δυσπιστίας. Από την άλλη, φαίνεται ότι σε αυτό συμβάλλει και το γεγονός ότι το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα έχει βοηθήσει αυτά τα παιδιά να ενταχθούν ομαλά στο σχολείο, χωρίς να τους δημιουργεί το αίσθημα της απόρριψης. Οι έλληνες μαθητές και δάσκαλοι όχι μόνο ανέχονται αλλά και αποδέχονται τα παιδιά των μεταναστών στις κοινότητές τους. Αυτό προκύπτει και από το αρκετά μεγάλο ποσοστό των ερωτηθέντων που αυτοαξιολογούνται ως καλοί στην σχολική επίδοσή τους. Επιπλέον, η ελληνική κοινωνία, φαίνεται να είναι αρκετά ώριμη, ώστε να δέχεται μετανάστες χωρίς να επιτρέπει τη σκιά του ρατσισμού και της ξενοφοβίας να επηρεάζει τις σχέσεις των ντόπιων με τους αλλοδαπούς.

Οι παραπάνω συνθήκες επιτρέπουν στο 75% των μεταναστών που ρωτήθηκαν να μην αισθάνονται μειονεκτικά για την καταγωγή τους και να διατηρούν, επομένως, την εθνική συνείδηση και ταυτότητά τους. Ευχαριστημένοι από τις συνθήκες

διαβίωσής τους στην Ελλάδα, μπορούν να είναι αισιόδοξοι και να ονειρεύονται για το μέλλον τους.

Η χώρα μας, τουλάχιστον μέχρι σήμερα, φαίνεται να σέβεται τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα όλων και να παίρνει μέτρα, μέσα στα πλαίσια διεθνούς συνεργασίας, για την προστασία τους, χωρίς καμιά διάκριση εθνικής καταγωγής, φυλής, χρώματος, φύλου, γλώσσας, θρησκείας ή άλλων πεποιθήσεων. Σε μια ελεύθερη κοινωνία και μέσα σε πνεύμα κατανόησης οι μετανάστες μπορούν να έχουν τη δική τους πολιτιστική ζωή, να συμμετέχουν σε ομάδες που επιλέγουν και να έχουν ίσες ευκαιρίες με τους αυτόχθονες.

5. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΔΙΚΤΥΟΓΡΑΦΙΑ

<http://el.wikipedia.org/wiki/Εθνοκάθαρση>

<http://el.wikipedia.org/wiki/Οικογενειοκρατία>

<http://el.wikipedia.org/wiki/Ομοφοβία>

<http://edu09.pbworks.com/w/page/αντισημιτισμός>

<http://el.wikipedia.org/wiki/απαρτχάιντ>

<http://el.wikipedia.org/wiki/δουλεία>

<http://el.wikipedia.org/wiki/γενοκτονία>

http://el.wikipedia.org/wiki/Κου_Κλουξ_Κλαν

<http://www.sev.org.gr>

<http://www.elp.gr/sxoleia/gymnasiom/teachers/athanasiou.pdf>

<http://www.jurisconsultus.gr/pubs/uploads/104.pdf>

<http://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/To-Politevma/Syntagma/article-4/>

<http://gr.humanrights.com><http://gr.youthforhumanrights.org>

http://www.nchr.gr/category.php?category_id=293

<http://gr.humanrights.com/voices-for-human-rights/human-rights-organizations/non-governmental.html>

Σχολικό Βιβλίο Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής Γ' Γυμνασίου (2011-2012)

6. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ

Είμαστε μια ομάδα μαθητών του Πρότυπου Πειραματικού Λυκείου Ρεθύμνου και κάνουμε ένα Project με θέμα τα «Ανθρώπινα Δικαιώματα». Σας παρακαλούμε να μας βοηθήσετε σ' αυτή την προσπάθεια απαντώντας ανώνυμα με ακρίβεια και ειλικρίνεια.

1. ΦΥΛΟ: Άνδρας Γυναίκα , ΗΛΙΚΙΑ: ΤΟΠΟΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ:
2. ΜΟΡΦΩΣΗ ΠΑΤΕΡΑ: Δημοτικό Γυμνάσιο Λύκειο
Πανεπιστήμιο
3. ΜΟΡΦΩΣΗ ΜΗΤΕΡΑΣ: Δημοτικό Γυμνάσιο Λύκειο
Πανεπιστήμιο
4. ΠΟΣΑ ΧΡΟΝΙΑ ΕΙΣΤΕ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ?
5. ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ ΣΑΣ ΕΡΓΑΟΝΤΑΙ? Ναι, Όχι
6. Αν ναι, τι είδους εργασία κάνουν?
.....
7. ΠΟΙΟΙ ΛΟΓΟΙ ΣΑΣ ΑΝΑΓΚΑΣΑΝ ΝΑ ΦΥΓΕΤΕ ΑΠΟ ΤΗ ΧΩΡΑ ΣΑΣ?
ΚΑΤΑΠΑΤΟΥΝΤΑΝ ΚΑΠΟΙΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΣΑΣ ΕΚΕΙ?
.....
.....
.....
8. ΓΙΑΤΙ ΕΠΙΛΕΞΑΤΕ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΩΣ ΧΩΡΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΣΑΣ?

.....
.....
9. ΕΙΤΕ ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΕΔΩ? Ναι, Όχι

Αν ναι, γιατί?

.....
.....

Αν όχι,
γιατί?

.....
.....

10. ΑΝ ΕΙΧΑΤΕ ΕΠΙΛΟΓΗ ΘΑ ΠΗΓΑΙΝΑΤΕ ΣΕ ΚΑΠΟΙΑ ΑΛΛΗ ΧΩΡΑ?

Ναι, Όχι

Αν ναι,
γιατί?

.....
.....

Αν όχι,
γιατί?

.....

11. ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΦΙΛΙΚΟΙ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΑΣ? Ναι,
Όχι

12. ΣΥΜΠΑΘΕΙΤΕ ΤΟΥΣ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟΥΣ ΕΛΛΗΝΕΣ? Ναι, Όχι

13. ΘΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙ ΑΤΕ ΤΟΥΣ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟΥΣ ΕΛΛΗΝΕΣ ΡΑΤΣΙΣΤΕΣ?

ΚΑΘΟΛΟΥ ΣΕ ΜΙΚΡΟ ΒΑΘΜΟ ΣΕ ΜΕΤΡΙΟ ΒΑΘΜΟ ΣΕ
ΜΕΓΑΛΟ ΒΑΘΜΟ

14. ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΑΤΕ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΕΛΛΗΝΕΣ Ή ΜΕ
ΚΑΠΟΙΟΥΣ ΑΠ' ΑΥΤΟΥΣ?

Ναι Όχι

Αν ναι, ποια ήταν αυτά?

.....
.....
.....

15. ΕΧΕΤΕ ΠΑΡΑΠΟΝΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΤΡΟΠΟ ΠΟΥ ΣΑΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΕΙ ΤΟ
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ?

Ναι Όχι

Αν ναι, ποια είναι αυτά?

.....
.....

.....
.....
16. ΑΙΣΘΑΝΕΣΤΕ ΟΤΙ ΚΑΤΑΠΑΤΟΥΝΤΑΙ ΚΑΠΟΙΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΣΑΣ? Ναι
 Όχι

Αν ναι, ποια είναι αυτά και από ποιους καταπατώνται?

.....
.....
.....

17. ΑΙΣΘΑΝΕΣΤΕ ΟΤΙ ΕΔΩ ΈΧΕΤΕ :

α)ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ.....

β) ΧΩΡΟΥΣ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ

γ) ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ
ΕΚΦΡΑΣΗΣ.....

18. ΑΙΣΘΑΝΕΣΤΕ ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΑ (για την καταγωγή σας)ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΟΥΣ
ΕΛΛΗΝΕΣ?

Ναι Όχι

Αν, ναι

γιατί?.....

.....
.....

19. ΑΙΣΘΑΝΕΣΤΕ ΟΤΙ ΣΑΣ ΕΚΜΑΤΑΛΛΕΥΟΝΤΑΙ? Ναι Όχι

Αν, ναι γιατί?

.....
.....

20. ΕΧΕΤΕ ΣΚΟΠΟ ΝΑ ΕΠΙΣΤΡΕΨΕΤΕ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΣΑΣ?

Αν, ναι γιατί?.....

.....
Αν, όχι
γιατί?.....

22. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΕ ΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΣΑΣ ΕΠΙΔΟΣΗ : ΚΑΚΗ ΜΕΤΡΙΑ
ΚΑΛΗ

23. ΣΥΜΜΕΤΕΧΕΤΕ ΣΤΙΣ ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ? ΣΥΧΝΑ
 ΜΕΡΙΚΕΣ ΦΟΡΕΣ ΣΠΑΝΙΑ ΠΟΤΕ

24. ΣΕ ΠΟΙΕΣ ΕΞΩΣΧΟΛΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ
ΣΥΜΜΕΤΕΧΕ?.....

25. ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΟΝΕΙΡΑ/ ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ ΣΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ?

.....

.....

Ευχαριστούμε για τη συμμετοχή σας στην έρευνά μας !!! - *Νοέμβριος 2012*